

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 15 (226)

2011

2011 серпень №15 (226)

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Частина I

Заснований у лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено
до переліку наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Постанова президії ВАК України від 14.10.09 №1-05/4

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 11 від 27 травня 2011 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор Курило В. С.

Заступники головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор Савченко С. В.

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор Бур'ян М. С.,

доктор медичних наук, професор Виноградов О. А.,

доктор філологічних наук, професор Галич О. А.,

доктор педагогічних наук, професор Горошкіна О. М.,

доктор сільськогосподарських наук, професор Конопля М. І.,

доктор філологічних наук, професор Синельникова Л. М.,

доктор педагогічних наук, професор Харченко С. Я.

Редакційна колегія серії «Педагогічні науки»:

доктор педагогічних наук, професор Ваховський Л. Ц.,

доктор педагогічних наук, професор Гавриш Н. В.,

доктор педагогічних наук, професор Докучаєва В. В.,

доктор педагогічних наук, професор Максименко Г. М.,

доктор педагогічних наук, професор Ротерс Т. Т.,

доктор педагогічних наук, професор Хриков Є. М.,

доктор педагогічних наук, професор Чернуха Н. М.,

доктор педагогічних наук, професор Чиж О. Н.

РЕДАКЦІЙНІ ВИМОГИ

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см; верхній колонтитул — 1,25 см, нижній — 3,2 см.

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2011.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга — номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 1; 2, с. 13–14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова „Література” або після слів „Література і примітки” (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю заключають 3 анотації обсягом 3 – 4 рядків українською, російською та англійською мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний)).

ЗМІСТ

1.	Сбітнєва Л. М. Музично-естетичне виховання дітей і молоді в Україні: проблеми й перспективи.....	5
2.	Азарова Л. Г. Деякі проблеми розвитку співацького голосу в майбутніх вокалістів.....	11
3.	Ван Цзяньшу. Формування вокально-виконавських якостей майбутнього вчителя музики.....	14
4.	Ващенко І. А. Інтегрований підхід до викладання художньо-естетичних дисциплін у загальноосвітньому навчальному закладі.....	18
5.	Вольська О. В. Засоби образності та стилістика живописного доробку Г. Клімта в контексті модерну.....	22
6.	Гапич А. М. Розвиток музичних здібностей молодших школярів на уроках музики.....	27
7.	Даценко А. С. Проблеми роботи голосоутворювальних органів у процесі навчання співу.....	31
8.	Дрєпіна О. Б. Роль педагога в організації процесу естетичного самовиховання студентів.....	34
9.	Дуднік О. В. Професійна компетентність та професіоналізм викладача: аналіз змісту та виявлення співвідношення цих категорій у педагогічній науці.....	40
10.	Золкин В. К. Загальні принципи й методи постановки внутрішньої й основної роботи голосового апарату.....	47
11.	Козлова Л. В. Практика роботи груп естетического виховання в ДМШ.....	51
12.	Кондратюк І. І. До питання розвитку моральних почуттів учнів молодшого шкільного віку засобами мистецтва.....	55
13.	Кулдиркаєва О. В. Театральні технології в удосконаленні професійної підготовки майбутніх учителів музики.....	59
14.	Лаврентьєв А. О. Формування музичної культури особистості засобами музичного мистецтва.....	64
15.	Лебедева М. В. Особливості перевтілення сценічного образу в романсі.....	68
16.	Лисицина Ю. С. Виховний потенціал навчального предмета «Художня культура».....	73

17.	Мурзай Г. М. Етнокультурна освіта як чинник збереження й розвитку традиційної народної культури Луганщини.....	75
18.	Мурзай Г. М. До проблеми виконавської інтерпретації фольклорних творів.....	81
19.	Островська Т. В. Розвиток професійно важливих якостей диригента – майбутнього вчителя музики.....	86
20.	Павлова О. І. Особливості розвитку українського декоративно-прикладного мистецтва в кінці XX – XXI століття.....	91
21.	Подрезов В. А. Художньо-образний світ музичного мистецтва – важливий засіб формування духовності майбутнього вчителя.....	96
22.	Сбітнєва Л. М., Соцька Я. А. Психологічні умови музично-естетичного розвитку підлітків.....	102
23.	Сбітнєва О. Ф. Музично-естетичне виховання молодших школярів засобами хорової діяльності в загальноосвітній школі.....	108
24.	Сіренко Т. М. Деякі методи вокального навчання в класі сольного співу.....	115
25.	Старовойтова О. Є. Робота над текстом у процесі створення художнього образу вокального твору.....	119
26.	Федоріщева С. П. Естетичне підґрунтя майстерності педагога-музиканта.....	123
27.	Храмова Н. В. Исполнительский анализ вокально-хорового произведения.....	129
28.	Чеча Г. О. Етапи розвитку й особливості виконання блюзу...	135
29.	Юнда В. В. Деякі проблеми технічного засвоєння хорового твору.....	139
	Відомості про авторів	143

проблемы современного искусствознания. – М. : Наука, 1986. – С. 20.
4. Соколова О. В. Методичні основи інтеграції мистецьких знань у підготовці майбутніх учителів музики і художньої культури : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О. В. Соколова. – К., 2004. – 184 с.
5. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі : посіб. для вчителів / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Е. В. Белкіна, О. В. Калініченко та ін. – Х. : Веста : Вид-во „Ранок”, 2006. – 256 с.

Вашенко І. А. Інтегрований підхід до викладання художньо-естетичних дисциплін у загальноосвітньому навчальному закладі

У статті розглянуто особливості інтегрованого підходу до викладання предметів художньо-естетичного циклу в загальноосвітніх навчальних закладах.

Ключові слова: інтеграція, диференціація, взаємодія мистецтв, комплекс мистецтв, синтез мистецтв.

Вашенко И. А. Интегрированный подход к преподаванию дисциплин художественно-эстетического цикла в общеобразовательной школе

В статье рассматриваются особенности интегрированного подхода к преподаванию предметов художественно-эстетического цикла в общеобразовательной школе.

Ключевые слова: интеграция, дифференциация, взаимодействие искусств, комплекс искусств, синтез искусств.

Vaschenko I. A. Integririvannyu going near teaching of disciplines of artistically-aesthetic cycle at general school

In the article the features of the computer-integrated going are examined near teaching of the articles of artistically-aesthetic cycle at general school.

Key words: integration, differentiation, co-operation of arts, complex of arts, synthesis of arts.

УДК 7.071.1(436)+929

О. В. Вольська

ЗАСОБИ ОБРАЗНОСТІ ТА СТИЛІСТИКА ЖИВОПИСНОГО ДОРОБКУ Г. КЛІМТА В КОНТЕКСТІ МОДЕРНУ

Ім'я австрійського художника-живописця Г. Клімта нерозривно пов'язане зі стилем *модерн*. Він виявився одним із тих неабияких майстрів, що винайшли нові шляхи в мистецтві та були здатні повести за собою інших. Творчість Г. Клімта поєднує дві протилежні тенденції в

австрійському живописі кінця XIX ст.: традиційну історичну та імпресіонізм. Усе життя він намагався примирити ці два напрямки та в результаті створив на їхній основі свій власний стиль. Художники-модерністи сумнівалися щодо традиційних уявлень про красу, форму, простір, сюжет і колорит. У пошуках нових виразних засобів вони все глибше занурювалися в природу почуття, інтелекту та чистого розуму. Так, виникає необхідність виокремити особливості живописного модерну в творчості провідного живописця доби модернізму Г. Клімта.

Основні естетичні принципи стилю *модерн* у своїх працях розглядають такі теоретики, як Дж. Рескін, У. Морріс та ін. Західноєвропейський модерн досліджували й вітчизняні вчені: Н. Сокольникова, А. Садохін, Т. Грушевицька. Загальні питання стилю спочатку були порушені в статтях вітчизняних дослідників: Т. Ільїної, М. Кузьміної, Н. Пальцевої, а потім і в монографічних роботах М. Клінкер, Д. Сараб'янова, В. Турчина. Творчий доробок Г. Клімта вивчали Д. Фомічова, В. Толмачова, Р. Болтон, І. Армани-Парсонс, Н. Харріс. Біографічні відомості про Г. Клімта знаходимо в працях Д. Тоболкіна, П. Богданова, І. Комарової, Н. Железної. На сьогодні творчість Г. Клімта розглянута недостатньо, вона потребує глибшого дослідження та систематизації наявного матеріалу.

Мета статті – проаналізувати й виявити загальні закономірності розвитку та провідні риси живописного модерну в творчості Г. Клімта, дослідити особливості втілення принципів живописного модерну в творчості митця.

Характерними особливостями живопису модерну є стилізація, декоративно-площинна орнаментальність, яка утворюється з гармонійного поєднання цілого та натуралістичних або фантастичних деталей. Яскравий декоративний ефект створюється через поєднання кольорів, іноді майже монохромних площин і контурних ліній, який схожий на ажурне мереживо [5, с. 172].

У живописі модерну велике значення надавали виразності ліній, яка одночасно і передавала об'єм, і лягала на площину. Об'єм тяжів до плями, а простір – до площини. Світлотонове моделювання форми було дуже незначне або навіть відсутнє. Спільним був прийом акцентування на пляму, силует фігури або предмет [4, с. 366].

Стилізація в живописі модерну є засобом об'єднання дійсного та умовного. Орнамент фактично пронизував твори мистецтва. Зображення та фон були рівноцінними. Активність фону підкреслювали різноманітними прийомами: активністю кольору, узорами чи контрастними формами [4, с. 366].

Розглянемо картину Г. Клімта „Музика”. На ній зображені жіноча фігура з кіфарою в руках (алегорія Музики) та статуї сфінкса та сілена, які уособлюють сили природи, що скорилися перед мистецтвом. Цей твір був одним з перших прикладів декоративного стилю сецесіон [1, с. 132]. Художник не прагне до об'єму, але все-таки, оглядаючи цю

картину, не виникає почуття, ніби його зовсім немає. Ця картина – гарний приклад такої особливості модерну, як стилізація, використання великих площин кольору та тонких нюансів.

Г. Клімт наповнював орнаментом свої мальовничі композиції. У його творах декоративне, орнаментальне рішення, разом з реалістичним зображенням, створюють особливу почуттєво-емоційну знаменність і загадковість. У роботах Г. Клімта орнамент є основним принципом побудови мальовничих творів. Орнамент немовби розростається, оточує предмет, а плоскі плями кольору та гнучка лінія, що не виділяють обсяги, зливаються із площиною. Наприклад, його картина „Три віки жінки” відбиває суть жіночої природи. Орнамент картини з чорними, що певною мірою закривають його, квадратними вставками у верхніх кутах говорить про неповноту буття всієї слабкої половини людства. Дівчинка притискається до грудей матері. Їхні оголені тіла повні життя та свіжості, вони різко контрастують з образом літньої жінки, з жовтим висохлим тілом та огидними вадами. У картині Г. Клімт використав такі виражальні засоби, як стилізація, силуетність і, безумовно, орнамент, без якого неможливо уявити митця. На полотні він немовби зливається з натуралістичним зображенням фігур, що так характерно для стилю *модерн*.

Модерну притаманні відповідні сюжети та теми. Це алегоричні сюжети війни, смерті, кохання, мотиви, які виражають імпульсивну пристрасть. Завдяки таким якостям живописну мову модерну використовував у своїй творчості Г. Клімт для втілення своїх ідей та образів.

Популярними темами та сюжетами модерну були ідея росту, вияву життєвих сил, поривання безпосереднього, невідомого почуття, прямого вираження стану душі, пробудження, становлення, розвитку, молодості, весни [2, с. 45].

Модерн створив новий тип героїнь, здатних відверто виявляти своє почуття, свій внутрішній стан, вогонь своєї душі, полум'я любові, рух тіла [2, с. 56].

Модерн густо замішаний на вишуканій еротичі – приваблює не стільки відверта голизна, скільки голизна, деформована та напівприхована довгим „русалчим” волоссям або незвичним убранням.

Однією з особливостей стилю *модерн* була орієнтація на органічні, природні форми. Органічне начало виявляється у гнучких ритмах та співвідношенні ліній і простору. З принципом орієнтації на природні форми пов'язана й така особливість модерну, як саморозвиток форм. Гнуті, переплетені лінії й форми, які запозичені з рослинного світу, подають цей принцип самовідтворення, самостійного росту, внутрішнього руху ніби незалежно від бажання художника [2, с. 112]. Його ми простежуємо у творі Г. Клімта „Водяні змії”, де зображені оголені жінки, які переплітаються з водяними водоростями.

Почуттєве зачарування картин Г. Клімта приховувало глибокий символічний зміст. Куб, спіраль, коло, трикутник, барвисте листя й золоті арабески пробуджують до нового життя архетипні символи прадавніх релігій. І вони збагатили картини своїми традиційними алегоричними зв'язками або еротичними натяками [3, с. 73].

Те, що в його пейзажах немає навіть натяку на присутність людей, допомагає нам зрозуміти, що Клімт дійсно сприймав ландшафти як живі істоти. Ставлення художника до пейзажів настільки ж своєрідне, як і до жінок – головних героїнь його творчості. Сукня, одягнута Емілією Флеге на її першому портреті, виглядає так, ніби тканина вирізана з пейзажу, що зображує ліс, щоб облягати тіло жінки як друга шкіра. У картині простежуємо таку особливість модерну, як сполучення „коврових” орнаментальних фонів і натуралістичних фігур та деталей. Г. Клімт настільки вправно підбирає орнамент, що це дозволяє нам захоплюватися його творчим доробком та з цікавістю розглядати його твори.

Щодо тла, то в пізніх картинах Клімта переважають розкішні кольорові візерунки або східні мотиви, які немов облутують фігури й водночас виділяють якісь особливі риси характеру. Для останніх значних портретів характерні низька лінія обр'ю, завдяки чому модель немовби стає на п'єдестал, світлі фарби, що сяють, але без золота, а вираз обличчя вказує на сильний, непохитний характер [3, с. 87].

Тож, характерними особливостями живопису модерну є такі: стилізація та силуетність; декоративно-площинна орнаментальність; виразність ліній; тяжіння об'єму до плями, а простору – до площини; дуже незначне світлотонове моделювання форми або його відсутність; прийом акцентування плями, силуету фігури або предмета; рівноцінність зображення та фону; сполучення „коврових” орнаментальних фонів і натуралістичних фігур та деталей; використання великих площин кольору та тонких нюансів; орієнтація на органічні, природні форми; саморозвиток форм; тяжіння до символіки; популярними темами та сюжетами модерну були ідея росту, вияви життєвих сил, поривання, безпосереднього, невідомого почуття, пряме виявлення стану душі, пробудження, становлення, розвитку, молодості, весни, алегоричні сюжети війни, смерті, кохання, мотиви, які розкривають імпульсивну пристрасть.

Отже, творчості Г. Клімта властиві всі характерні риси стилю *модерн*: тяжіння до символіки та складних алегоричних образів, прагнення до незвичних декоративних ефектів, постійне бажання експериментувати. Він завжди вірив у велике призначення мистецтва, яке може створювати особливий світ, де життя людини буде побудоване на основі краси.

Роботи Г. Клімта відрізняються плоским зображенням, орнаментальністю, яка виникає з гармонійного поєднання цілого та натуралістичних або ілюзіоністичних деталей. Особливий ефект надає

цьому живопису сполучення кольорів та контурних ліній, які, переплітаючись, маю вигляд тканини тонкого мережива. Неймовірно яскрава, образна, живописна мова модерну найбільше відповідала художньому втіленню образів та ідеалів символізму.

Література

1. Богданов П. С. Великие художники XX в. / П. С. Богданов, Г. Б. Богданова. – М. : Мартин, 2001. – 479 с. **2. Культурологія: українська та зарубіжна культура** : навч. посіб. / І. Зязюн, В. Семашко та ін. ; за ред. М. М. Закович. – К. : Знання, 2007. – 567 с. **3. Самани-Парсонс И.** Густав Климт / И. Самани-Парсонс. – М. : Слово, 1995. — 104 с. **4. Сокольникова Н. М.** История стилей в искусстве : учеб. пособие / Н. М. Сокольникова, В. Н. Крейн. – М. : Гардарики, 2006. — 395 с. **5. Энциклопедия символизма: Живопись, графика. Скульптура. Литература. Музыка ; пер. с фр. / Ж. Кассу, П. Брюнель, Ф. Клодон и др.;** – М. : Республика, 1999. – 429 с.

Вольська О. В. Засоби образності та стилістика живописного доробку Г. Клімта в контексті модерну

У статті розглядаються загальні закономірності розвитку та провідні риси живописного модерну в творчості Г. Клімта, досліджуються особливості втілення принципів живописного модерну в творчості митця.

Ключові слова: модерн, живопис, стилістика.

Вольская О. В. Способы образности и стилистика живописного наследия Г.Климта в контексте модерна

В статье рассматриваются общие закономерности развития и ведущие черты живописного модерна в творчестве Г. Климта, исследуются особенности отражения принципов живописного модерна в его творчестве.

Ключевые слова: модерн, живопись, стилистика.

Volskaya O. V. Methods of vividness and stylistic of picturesque legacy of G.Klimta in the context modern

In the article general conformities to the law of development and leading lines are examined picturesque modern in creation of G. Klimta, the features of reflection of the principles are probed picturesque modern in his creation.

Key words: modern, painting, stylistic.